

Accountants moeten alle nevenactiviteiten stoppen!

Lees onderstaand artikel en beantwoord de volgende vragen.

- A Koster spreekt over verschillende belangen van de accountant bij controle resp. de nevenactiviteiten. Geef een opsomming van de belangen die de accountant heeft bij controle en van de belangen van de accountant bij de nevenactiviteiten.
- B Vind je dat inderdaad deze belangen bij de onderscheiden taken (controle vs. nevenactiviteiten) kunnen botsen, zoals Koster zegt? Leg uit. Geef daarbij een voorbeeld waarbij het algemeen belang botst met persoonlijke belangen van de klant.
- C Volgens Koster moet de accountant in de goedkeurende verklaring duidelijker uitleggen welke keuzes er gemaakt zijn. Smit, directeur van het Nivra, is het daar niet mee eens, omdat, naar zijn mening, de accountant niet de verantwoordelijkheid heeft om de keuzes uit te leggen die het bestuur van een onderneming maakt bij de uitleg van de regels. Wie geef je gelijk? Hoe ver gaat de verantwoordelijkheid van de accountant? Geef een beargumenteerde mening.

AMSTERDAM, 16 SEPT. Accountants moeten stoppen met advisering en zich beperken tot de controle van cijfers, vindt toezichthouder Paul Koster. Accountants moeten alleen nog maar jaarrekeningen controleren en moeten alle nevenactiviteiten stoppen of afstoten.

Op de jaarlijkse Nordemann-lezing van de Universiteit van Amsterdam zei Koster vanmiddag dat de wettelijk toebedeelde controletaak van accountants zich niet meer verhoudt tot hun commerciële adviespraktijk. Kort geleden ging het grote kantoor Arthur Andersen te gronde door een financieel schandaal bij zijn klant Enron. Volgens Koster worden de risico's te groot dat nieuwe schandalen het aantal wereldwijd opererende accountskantoren verder verkleinen. Hij roept de sector op zelf het initiatief tot splitsing te nemen.

De wetgever verplicht ondernemingen hun jaarrekening door een accountant te laten controleren, om zo het maatschappelijk vertrouwen te waarborgen. Die controle vergt volgens Koster een hoge morele waardigheid en een bovengemiddeld ethisch bewustzijn. Maar bij de nevenactiviteiten van accountants staat de klant centraal in plaats van het algemeen belang en is volgens Koster de morele waardigheid beperkter. 'Die belangen botsen. Accountants moeten duidelijker en transparanter zijn over welk belang zij vertegenwoordigen en niet de markt laten raden welk belang prevaleert.'

Accountants, aldus Koster, kunnen hun controletaken niet goed combineren met commercieel advies: 'De controle van jaarrekeningen is wettelijk voorgeschreven. Accountants leven bij de gratie van de wetgever. Zij zijn de bewakers van het vertrouwen in het maatschappelijk verkeer. Dat maakt het beroep een spel in het economisch verkeer en vereist een hoge morele waardigheid en sterk ontwikkeld ethisch bewustzijn. Maar bij commercieel advies staat alleen het belang van de klant centraal. Die belangen botsen.'

Koster vindt de methode van 'chinese muren', waardoor belangenconflicten kunnen worden ingedamd, onvoldoende: 'Van Chinese muren wordt wel gezegd: de Mongolen zijn er ook overheen gekomen. Zulke oplossingen kunnen niet het vertrouwen geven waar de markt om vraagt. Bovendien krijgen de medewerkers van accountantskantoren een tweeledige boodschap. Zij moeten soms twee belangen dienen. Je kunt het het personeel niet kwalijk nemen dat het af en toe fout gaat. De organisaties hebben ook de verantwoordelijkheid om bescherming te bieden aan hun personeel.'

Koster bepleit een uitgebreidere goedkeurende verklaring van de accountant. 'De huidige verklaringen staan bol van de voorbehouden. Het zijn inerte, statische verklaringen waar buitenstaanders weinig mee kunnen. Maar zij controleren wél namens de samenleving. Accountants moeten beter communiceren met de buitenwereld. Ik wil pleiten voor een uitgebreidere paragraaf waarin de accountant toelicht welke keuzes er zijn gemaakt. Als de winstmarge van een bedrijf verbetert, terwijl de markt het slechter doet, mag de accountant dat uitleggen. Is er niet geschoven met omzet of voorraden? Kan hij dat waarborgen? Boekhoudregels geven veel vrijheid voor interpretatie. Leg die keuzes maar uit, zeg ik: de snelheid waarmee bezittingen worden afgeschreven, de gekozen rekenrente waarmee de marktwaarden van bezittingen en verplichtingen worden berekend, ga zo maar door.'

'Ook in internationaal verband is er wat dit betreft veel beweging. Sinds kort mogen kantoren in de Verenigde Staten slechts een bepaald gedeelte van belastingadvies doen. Dat wordt wel heel moeilijk om correct op te volgen. En hoe moeten toezichhouders dat gaan controleren? In Frankrijk is controle en advies al jarenlang scherp gescheiden. In Nederland heb ik de laatste tijd te vaak van grote beleggers gehoord dat ze niet tevreden zijn over de wijze waarop accountants nu functioneren.'

Het Nivra wijst de oproep van Koster van de hand. 'Er bestaan al genoeg waarborgen om de onafhankelijkheid van de accountant te waarborgen.'

Tweede-Kamerlid De Haan (CDA) is het 'in het hart' eens met het voorstel van Koster. 'Ik heb het altijd een dubieuze ontwikkeling gevonden dat accountants meer gingen verdienen met advies dan met controle.' Kamerlid Douma (PvdA) deelt de vrees van Koster, maar vindt splitsing ook te ver gaan.

Directeur Gert Smit van beroepsorganisatie Nivra: 'Wij verbazen ons over de uitlatingen van de heer Koster. Laat de AFM zich concentreren op het verstrekken van vergunningen en niet op de stoel van de wetgever gaan zitten. Accountants hebben fiscale expertise juist nodig bij hun controle op jaarrekeningen. De goedkeurende verklaring moet niet uitgebreid worden, want de accountant controleert. Hij moet niet de keuzes gaan uitleggen die het bestuur van een onderneming maakt bij de uitleg van de regels.'

Bron (bewerkt): NRC 16 september 2005